

Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret

Til: Ombudsnemndas medlemmer

Fra: Forsvarsombud Roald Linaker

Vår referanse
2022/10-10

Dato
22.06.2023

Referat fra nemndsmøtet 13. og 14. juni 2023

1 INNLEDNING

- (1) Den 13. og 14. juni 2023 hadde Ombudsnemnda møte i Oslo. Nemndsmedlem Cecilie Gjennestad meldte forfall. Nemndsmedlem Gunvor Eldegard meldte forfall til møtet 13. juni.
- (2) Hovedpunktene på agendaen var behandling av utkast til tre styringsdokumenter for Ombudsnemndas virksomhet, behandling av tertialrapport for nemndas økonomi, behandling av nemndas aktivitetsplan for andre semester 2023, behandling av utkast til tilsynsrapporter samt møte med Tillitsvalgtordningen, ved Vernepliktsrådet, som fulgte egen agenda (vedlagt). Mesteparten av saksgrunnlaget var utdelt på forhånd.

2 REFERAT FRA MØTET 13. JUNI

2.1 Behandling av styringsdokumenter (vedlagt)

2.1.1 Økonomireglement

- (3) Ombudsnemnda vedtok økonomireglementet i det alt vesentlige som foreslått, med følgende endringer, presiseringer eller tilføyelser:
 - Det er presisert at økonomireglementet skal sendes til Riksrevisjonen.
 - Budsjettdisponeringsmyndigheten til forsvarsombudet og administrativ leder er underordnet ev. motstridene bestemmelser i nemndas fullmaktsmatrise.
 - Forsvarsombudet skal konsulteres før budsjettforslaget, som administrativ leder er ansvarlig for å utarbeide, legges fram for nemnda til vedtak.

2.1.2 Personalreglement

- (4) Ombudsnemnda vedtok personalreglementet i det alt vesentlige som foreslått, med forbehold om at tjenesteorganisasjonene sier seg enig i innholdet, med følgende endringer, presiseringer eller tilføyelser:

- Det er presisert at nemnda gjennomgående er beslutningsdyktig såfremt fire medlemmer er til stede, og at forsvarsombudet har dobbeltstemme, jf. § 8. Følgelig er det ikke nødvendig med to arbeidstakerrepresentanter for å sikre oddetall.
- Det er presisert at personalreglementet skal tas opp til evaluering 12 måneder *fra ikrafttredelsesdatoen*. Det er med andre ord ikke en fast, årlig evaluering.

2.1.3 Reglement om bevertning, velferdstiltak og gaver til ansatte («bevertningsreglementet»)

- (5) Ombudsnemnda vedtok bevertningsreglementet i det alt vesentlige som foreslått, med følgende endringer, presiseringer eller tilføyelser:
- Det er presisert at det er forsvarsombudet som vurderer om en anledning er av en slik karakter at det er Statens personalhåndboks bestemmelser om *representasjon* som skal benyttes.
 - I matrisen som angir de ulike alternativene for servering med dertil hørende artskontoer i regnskapet, må det presiseres at personalhåndbokens bestemmelser om bevertning også gjelder i de tilfeller der nemnda er samlet uten at eksterne gjester deltar.

2.2 Rapport om Ombudsnemndas økonomi per første tertial 2023

- (6) Ombudsnemnda – som ga sin støtte til rapportens form og oppløsning – tok tertialrapporten til orientering.

2.3 Ombudsnemndas aktivitetsplan for andre semester 2023

- (7) Administrativ leder orienterte Ombudsnemnda om nemndas regnskap og budsjett, herunder at det er behov for å styrke budsjettet hva angår strøm, reise/hotell og konsulenttjenester i anledning overgangen til nytt regnskapssystem (SRS). Det er de overførte midlene fra 2022 som brukes til dette. Forsvarsombudet anbefalte Ombudsnemnda å utsette et mulig tilsyn til Finnmark landforsvar.
- (8) Ombudsnemnda vedtok følgende aktivitetsplan for andre semester, der nemndsmøtet 15.–16. november avlyses med mindre den økonomiske situasjonen tillater at det holdes:

Aktivitetsplan andre semester 2023

6. september: Ny økonomiorientering sendes til nemndsmedlemmene per e-post

- 5.–6. september, i Oslo, halvannen dag
Tema: Veteranrelaterte problemstillinger.

4. oktober: Ny økonomiorientering, særlig med tanke på mulig møte 15.–16. november

- 18.–19. oktober, i Oslo, halvannen dag
Tema: Møte med forsvarssjefen hos forsvarssjefen, 18. oktober kl. 9–10. Møte med Stortingets presidentskap og direktør, 18. oktober kl. 12–13. Møte med hovedverneombud, bedriftshelsetjeneste, tillitsvalgte om arbeidsmiljø.
- 15.–16. november, i Oslo, halvannen dag
NB! Dette møtet avlyses med mindre økonomiorienteringen 4. oktober viser at det er forsvarlig. Teams-møte kan vurderes. Mulig tema: Ombudsnemndas tilsyn og undersøkelser i et mer langsiktig perspektiv.
- 11.–12. desember, i Oslo, halvannen dag
Tema: Mobbing og seksuell trakassering.

2.4 Administrasjon og orienteringer

(9) Følgende ble besluttet hva gjelder bestilling av hotell og flyreiser:

- Ombudsnemndas medlemmer ønsker at administrasjonen skal bestille hotell for dem uten videre, så snart den aktuelle nemndsaktiviteten er besluttet.
- Når det gjelder flyreiser, skal det enkelte nemndsmedlem ta kontakt med administrasjonen for å avklare hvilke avganger som ønskes.
 - Administrasjonen legger til grunn at nemndsmedlemmer som ikke tar kontakt for å avklare behov for flybilletter, bestiller dette selv.

(10) Administrativ leder informerte Ombudsnemnda om at han er valgt som medlem i påtalenemnda til Norges Idrettsforbund. Nemnda tok dette til orientering.

3 REFERAT FRA MØTET 14. JUNI

3.1 Behandling av tilsynsrapporter

3.1.1 Rapport etter tilsyn 27. og 28. februar 2023

(11) Ombudsnemnda vedtok tilsynsrapporten i det alt vesentlige som foreslått.

3.1.2 Rapport etter tilsyn 25. og 26. april 2023

(12) Ombudsnemnda vedtok tilsynsrapporten i det alt vesentlige for de deler som er ferdigstilt. Forsvarsombudet og administrativ leder fikk nemndas fullmakt til å ferdigstille rapporten og deretter ekspedere den.

3.2 Ombudsnemndas møte med Tillitsvalgtordningen i Forsvaret (TVO) ved Vernepliktsrådet (VPR)

(13) VPR takket Ombudsnemnda for deltagelsen på Landskonferansen 7.–9. juni. Vernepliktsprogrammet 2023–2025 vil bli meddelt nemnda når det er renskrevet.

- (14) VPR ønsker generelt at det skriftlige arbeidet de står for på vegne av TVO og Forsvarets soldater, i større grad skal være et pedagogisk oppslagsverk for den som vil vite hva vernepliktige tenker om ulike sider ved tjenesten i Forsvaret. I dette perspektivet er den nye utformingen av Ombudsnemndas årsmelding til Stortinget, Dokument 5, en inspirasjon.
- (15) VPR og Ombudsnemnda er opptatt av å vinne gjensidig nytte og gjennomslagskraft i gode synergier seg imellom, både i forbindelse med rapportering og når aktiviteter skal planlegges. VPR har merket seg nemndas bruk av TVOs innspill til Forsvarskommisjonen som viktige kvalitetsmarkører for personellens rettigheter og interesser, i Dokument 5 for 2022. VPR vil sende erfaringsnotat basert på TVOs besøk og inspeksjoner til nemnda, som grunnlag for nemndas vurderinger om aktuelle avdelinger/leire/baser å avlegge besøk eller tilsyn.
- (16) VPR gjorde Ombudsnemnda oppmerksom på at de tillitsvalgte må få møte nemnda uten at de foresatte eller overordnede er til stede, når nemnda er på tilsyn. Nemnda vil heretter presisere dette i brevet som forbereder de aktuelle avdelingen(e) på et forestående tilsyn. Brevet vil deretter bli sendt til VPR i kopi, slik at VPR kan sørge for at innholdet gjøres kjent i TVO-linjen.
- (17) VPR la fram ny politikk som ble vedtatt under Landskonferansen 2023, knyttet til alkoholkonsumering på militært område for de vernepliktige, med vedlagt argumentasjon fra et møte med forsvarsministeren i 2021. TVO ønsker å skape tryggere rammer for nyting av alkohol for vernepliktige, og ba Ombudsnemnda om råd om hvordan VPR kan jobbe videre for politisk gjennomslag. Nemnda har ikke behandlet problemstillingen som sådan, men mener TVO påpeker viktige hensyn og at det på generelt grunnlag er viktig å gjøre samtlige partier på Stortinget oppmerksomme på problemstillinger man ønsker å ta opp.
- (18) Ombudsnemnda ber VPR om å bli holdt oppdatert på utviklingen hva angår den bebudede evalueringen av TVO, der Forsvarsdepartementet har regi. Enn så lenge er dette arbeidet ikke iverksatt. Det var det heller ikke sist nemnda og VPR hadde sitt halvårslige møte, i desember 2022. Nemnda har for øvrig merket seg VPRs bekymring hva angår TVOs ressurser og evne til å oppfylle eget mandat, særlig hva gjelder studenter ved Forsvarets høgskole og tjenestegjørende i Heimevernet (som ikke er ansatt).

Vedlegg unntatt offentlighet, jf. forsvarsombudsloven § 14 første ledd bokstav a

- Vedtatte styringsdokumenter
- Vedtatt rapport etter tilsyn 27.–28. februar 2023

Vedlegg

- Agenda for møtet med Tillitsvalgtordningen i Forsvaret ved Vernepliktsrådet
- Argumentasjon for alkoholkonsumering på militært område

Vår sakshandsamar

Visekorporal Eiksund, Eirik Sjøhelle, eeiksund@mil.no
+47 907 47 290, 0510 7244

Vår dato

2023-06-14

Vår referanse

2023/1982/FORSVARET/VPR/ESE

Tidlegare dato

Tidlegare referanse

Til

Ombodsnemnda

Kopi til

Agenda for møte mellom Stortingets ombodsnemnd for Forsvaret og Vernepliktsrådet

1 Bakgrunn

Vernepliktsrådet (VPR) møter Stortingets ombodsnemnd for Forsvaret mandag 14.juni 2023, klokka 10:00 som ein del av den faste kontakta mellom Tillitsvaldordninga i Forsvaret (TVO) og Ombodsnemnda.

2 Agenda

Presentasjon av nytt vernepliktsråd

Landsstyret for TVO vedtok i april eit nytt vernepliktsråd for 2023/2024. VPR presenterer medlemmane i nytt vernepliktsråd for Ombodsnemnda.

Nytt Vernepliktsprogram

Vernepliktsprogrammet (VPP) for 2023-2025 blei vedtatt av TVOs landskonferanse som blei arrangert på Kjevik 7.-9. juni. VPP er TVOs politiske program for dei neste to åra, og tar for seg ulike tema kring tenesta som er viktige for soldatane. Nokre av hovudområda i VPP 2023-2025 er soldatanes rettar og vilkår, korleis Forsvaret skal selektere personell, soldatdanninga som heilskap og klima og miljø. TVO ønsker å takke nemnda for deltakinga gjennom heile konferansen, og drøfte korleis TVO kan arbeide med politikken komande år.

TVOs innspel til Dokument 5

TVOs uro kring dagens forvaltning av dei vernepliktige blei løfta til Ombodsnemndas årsrapport til Stortinget, Dokument 5. Nemnda siterer TVO på at «staten, gjennom Forsvaret, må ta et større ansvar for å ta vare på de soldatene som med plikt er kalt

Postadresse

Postmottak
2617 Lillehammer

Besøksadresse

Akershus festning
Bygg 58

Sivil telefon/telefaks

23 09 23 18/23 09 72 41

Militær telefon/telefaks (FDN)

0510 2318/0510 7241

E-post

fft.tv@mil.no

Internett

www.forsvaret.no/tvo

Vedlegg

1

inn til å tjenestegjøre i Forsvaret. Det er Forsvarets oppgave å sørge for at disse mottar nødvendig utdanning, får dekket sine grunnleggende behov og at de opplever å ha et trygt og godt arbeidsmiljø». VPR opplever at nemnda deler TVOs uro. VPR ønsker å drøfte denne uroa overfor nemnda.

TVO og Ombodnemndas verksemd

VPR har gjennom Dokument 5 og dei faste møta mellom TVO og nemnda observert at verksemda til VPR og nemnda er samkjørt på fleire områder. VPR gjennomfører årlege besøksrunder til Forsvarets leirar og fører besøksrapport på lik linje med nemndas tilsynsrapportar. På desse besøka snakkar TVO med lokale tillitsvalde og soldatar om deira utfordringar, på lik linje med nemnda. VPR ønsker å drøfte korleis desse fellesverksemdene kan bli meir samkjørt, og kanskje kombinerast på ulike områder.

Alkoholkonsumering for vernepliktige

Under TVOs Landskonferanse 2023 blei det på nytt vedtatt ny politikk kring alkoholkonsumering for vernepliktige på militært område. Dette for å skape tryggare rammer og meir kontroll for Forsvaret kring alkohol medan soldatane er inne til førstegongsteneste. Denne politikken krev lovending i Vernepliktsforskriften § 86, som fastslår at vernepliktige ikkje kan nyte eller oppbevare alkohol på eller i direkte tilknytning til militært område. VPR ønsker å presentere vår strategi for politisk gjennomslag, og høyre nemndas tankar om korleis TVO potensielt kan få Stortinget med på laget.

TVOs oppfyljing av eget mandat

TVOs mandat er stadfesta på Stortinget i 1972, i St. meld. nr 62. På bakgrunn av manglande ressursar og kapasitet har VPR møtt på utfordringar til å utfylle dette mandatet i tilstrekkeleg grad. TVO skal i følge TVO-reglementet ivareta og representere førstegongstenestegjerande, militære førsteårslærlingar, militære studentar ved Forsvarets høgskule og tenestegjerande i Heimevernet som ikkje er tilsett. Dei to sistnemnte opplever TVO som utfordrande å følge opp tilstrekkeleg, då desse personellkategoriane ofte havnar mellom to stolar. I påvente av ei evaluering av ordninga frå Forsvarsdepartementet, ønsker VPR å diskutere utfordringa med Ombodsnemnda.

Eventuelt

- Nordisk konferanse, Oslo 2023
 - Samarbeid med Sivilombodet
 - MOST-undersøkinga
-

Beste helsing

Ole Magnus Totland
Underdirektør
Sjef Tillitsvaldordninga i Forsvaret

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har difor ikkje handskriven signatur.

Vår saksbehandler

Visekorporal Eiksund, Eirik Sjøhelle, eeiksund@mil.no
+47 907 47 290, 0510 7245

Vår dato

2021-12-08

Vår referanse

2021/1877/FORSVARET/VPR/ESE

Tidligere dato

Tidligere referanse

Til
Forsvarsministeren

Kopi til
FD V – 2

Alkoholkonsumering på militært område

1 Bakgrunn

Tillitsvalgtordningens i Forsvaret (TVO) ved Vernepliktsrådet (VPR) presenterer argument for alkoholkonsumering på militært område for soldater i førstegangstjenesten.

2 Drøfting

Saken om alkoholkonsumering på militært område har vært viktig for soldater i mange år. I 2018 vedtok sjef Hærens hovedutvalg at det skulle iverksettes et prøveprosjekt, men det har aldri latt seg gjennomføre. Det er på bakgrunn av at et prøveprosjekt strider med Vernepliktsloven §86 hvor det står følgende: «Tjenestepliktige som er i tjeneste uten å være tilsatt, skal ikke nyte alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel, i fritiden på militært område eller i umiddelbar nærhet til militært område.». TVO opplever at disse begrensningene likevel ikke endrer soldatenes ønske om å samles og nyte alkohol med sine medsoldater. Tvert imot mener vi disse begrensningene skaper utrygge rammer for- og mindre kontroll over soldatene.

På TVOs landskonferanse i 2021 vedtok soldatene at det skal nedsettes en arbeidsgruppe for å kunne se på premisser for forsvarlig alkoholserving for personell i førstegangstjenesten. Dette for at soldater skal kunne konsumere alkohol i trygge omgivelser på militært område.

Postadresse

Postmottak
2617 Lillehammer

Besøksadresse

Akershus festning
Bygg 58
0015 Oslo

Sivil telefon/telefaks

23 09 72 41/23 09 72 09

Militær telefon/telefaks (FDN)

0510 7241/0510 7209

E-post

lhuynh@mil.no

Internett

www.forsvaret.no/tvo

Vedlegg

0

2.1 Trygge rammer

Flere av Forsvarets leirer er avsidesliggende, og har et manglende tilbud til soldatene der de kan nyte alkohol med sine medsoldater. I mangel på sted å være ender soldatene ofte opp med å samles utendørs, noe som har skapt utfordringer. Da flere av disse avsidesliggende leirene er i nord betyr dette kaldt klima og lange avstander. Dette har ført til at soldater gjentatte ganger har skadet seg, sovnet ute eller havnet i andre farlige situasjoner.

Forsvaret står ansvarlig for soldatene gjennom hele tjenesteperioden, og TVO mener det er uforsvarlig å la soldatene samles utendørs under slike forhold. Derfor bør det legges opp til et trygt tilbud inne på leir for å redusere risikoen for ulykker og nestenulykker. Ikke alle leirer i Forsvaret er avsidesliggende, og behovet for et slikt tilbud varierer deretter. TVO mener at avdelingene bør få myndighet til å selv kunne vurdere behovet.

2.2 Kontrollerte forhold

Forsvaret har nulltoleranse for uønskede hendelser knyttet til mobbing og seksuell trakassering (MOST). Ut ifra MOST-undersøkelsen ser vi at flere slike hendelser skjer i beruset tilstand. Mange mener derfor at å tillate konsumering av alkohol inne på militært område vil kunne føre til flere tilfeller. TVO mener derimot at en slik tillatelse vil føre til at soldatene får drikke under kontrollerte forhold og at Forsvaret i større grad får ivaretatt soldatene.

Forsvaret har ikke oversikt over hva som skjer når soldatene drikker utenfor leir, og har heller ikke muligheten til å gripe inn dersom det skulle skje noe. På militært område er soldatene til enhver tid ivaretatt av linjeleder eller inspiserende befal, som fungerer som deres nærmeste pårørende. Denne tilstedeværelsen er med på å gi soldatene en viktig følelse av trygghet som må ligge til grunn både i og utenfor tjeneste. TVO mener at soldatene må kunne konsumere alkohol under kontrollerte forhold, og at disse forholdene allerede eksisterer innenfor militært område.

2.3 Ansvar under tillit

Når det gjelder konsumering av alkohol på militært området har militært tilsatte, ihht. Forsvarsloven, tillatelse til dette. De har også et tilrettelagt område i leir slik at å nyte alkohol på fritiden ikke går utover oppdraget. Det viser at Forsvaret har tillit til sine tilsatte, og denne tilliten mener TVO at Forsvaret også må ha til sine vernepliktige.

Alt militært personell i Forsvaret selekteres inn på samme grunnlag, og det er ofte heller ikke stor forskjell i alder på vernepliktige og de yngste tilsatte. Soldater i førstegangstjenesten lærer seg å håndtere våpen, og skal i en krigssituasjon være i stand til å ta liv. Dette er et stort ansvar som krever at Forsvaret utøver tillit til de vernepliktige på lik linje med de tilsatte. TVO forventer at alle personellgrupper blir behandlet likt, også med like rammer på fritiden, spesielt når ytre faktorer reduserer muligheten til å velge i et mangfold av aktiviteter.

3 Konklusjon

Vernepliktsrådet, på vegne av TVO, legger frem sine funn etter kartlegging av soldatenes boforhold i vedlagt dokument, og ber om at det prioriteres betydelige midler til fornyelse og vedlikehold.

Med vennlig hilsen

Knut Ringen
Underdirektør
Sjef TVO/VP
